

Senised kommenteerimismudelid

Mudel	Delfi	Eesti Päevaleht	Postimees
Kommentaari asukoht	Eraldi leheküljel, millele viitavad pealkirja juures olev kommentaaride arv ja lingid artikli juures.	Eraldi leheküljel, millele viitavad pealkirja juures olev kommentaaride arv ja lingid artikli juures.	Eraldi leheküljel, millele viitavad pealkirja juures olev kommentaaride arv ja lingid artikli juures.
Kommentaari järjestamine	Ajaline (vaikimisi) või hinde järgi.	Ajaline.	Ajaline.
Kommentaari lisamine	Kommentaari vorm artikli lõpus ja kommentaaride lehel.	Kommentaari vorm artikli lõpus ja kommentaaride lehel.	Kommentaari vorm artikli lõpus ja kommentaaride lehel.
Kommentaari vahelised aruteluvõimalused	<i>Puuduvad.</i>	Kommentaari saab lisada alamkommentaari, mis ilmub kohe põhikommentaari järele. Alamkommentaari omakorda alamkommentaari vastata ei saa.	<i>Puuduvad.</i>
Kommentaari kaasamine	Arvamusrubriigis kokkuvõtte kõige kõrgemalt hinnatud kommentaaridest.	<i>Puudub.</i>	Artikli lõpus sadakond tähemärki kahe viimase kommentaari algusest.
Kommenteerija virtuaalse identiteedi kaitse	<i>Puudub.</i>	Registreerumise järel saab ainult konto omanik kommentaari kontoga seotud nime alt.	<i>Puudub.</i>

Põhipuudused lugeja seisukohast:

- Kvaliteetsed kommentaarid ei eristu ülejäänutest.
- Püsikommenteerijatel ei ole profiililehte, kust leiaks viiteid nende kirjutatud arvamustele teiste artiklite juures.
- Erinevate nimede all esinevate autorite unikaalsus ei ole tagatud, sest nime vahetamine on ääretult lihtne (piisab „küpsise“ kustutamisest ja/või IP-aadressi uuendamisest).

Põhipuudused kommenteerija seisukohast:

- Püsikommenteerija ei saa oma virtuaalset identiteeti kaitsta (v.a. EPL).
- Kvaliteetsed kommentaarid ei premeerita, ei rahaliselt (lehetellimus?) ega – mis kõige tähtsam – sotsiaalselt (v.a. Delfi, suurte mõõndustega, sest mõnel juhul ei avalda kokkuvõtte juures kommenteerija virtuaalset identiteeti¹).

1 <http://www.delfi.ee/news/paevauudised/arvamus/article.php?id=25754209&l=fpOpinion>

Uus kommenteerimismudel – teooria ja praktika

Käesolevas dokumendis esitletav mudel sai esmalt alguse praktiliste külgede väljatöötamisest, mille käigus ilmnes kolm alusprintsipi, niiöelda teooriaosa. Olgu need lähtepunktid esmalt välja toodud.

Mudeli teoreetilised lähtepunktid

Säilitab praeguse anonüümse kommenteerimise. Päevalehtede-portaalide tahtmatus anonüümsest kommenteerimisest loobuda ja Eesti Päevalehe ebaõnnestunud eksperiment kommenteerimise lubamisega ainult registreerunud kasutajatele kinnitab, et mistahes uus mudel peab säilitama anonüümse kommenteerimise elemendi. Tähtis vahemärkus – säilitamine ei tähenda soodustamist!

Julgustab kasutajakontot looma. Mudel paigutab teadlikult anonüümse kommenteerija teatud ebamugavustesse, et soodustada kasutajakonto loomist ja virtuaalse identiteedi väljakujundamist. Ebamugavus ei pea tulema anonüümsete kommenteerijate võimaluste ahendamise, vaid registreerunud kasutajate võimaluste laiendamise arvelt, et mitte eemale peletada olemasolevat kasutajaskonda.

Kaitseb kommenteerija identiteeti. Isikuandmete laiemal kasutamisel peab olema tagatud andmete varjatus, kui kasutaja seda soovib. Mõistlik oleks kasutada andmete avamiseks mitut võtit nõudvaid krüpteerimisviise. Hoiustades üht võtit väljaande juhtkonna käes ja teist näiteks Ajalehtede Liidu juures, oleks kommenteerija identiteet väljaandegi ees varjatud, mis omakorda vähendaks kasutajakonto loomise ja/või enda identifitseerimise tõrget.

Mudeli praktiline külg

Uue kommenteerimismudeli rakendamist praktikas dikteerib Eestile iseloomulik joon – lai anonüümse kommenteerimise võimalus. Mistahes sellega mitteamustav mudel on (kui see just ei paku erakordset „präänikut“ *à la* parimate kommentaaride eest maksmine, nagu soovitas Sten Tamkivi) läbikukkumisele ette määratud. Anonüümse kommenteerimise hädavajalikul tasemel säilitamine ning kõrgematele kasutajatasemetele liikumise soodustamine on seega uue mudeli tuum.

Mudel sisaldab kolme kasutajataset. Kõige madalama taseme kasutaja võimalused on sarnased praeguste anonüümsete kommentaarinurkade kasutajate omadega. Nad ei pea registreeruma ega muid trikke tegema – piisab, kui artikli juures olevas vormis mõtlevad endale nime välja, kirjutavad kommentaari ja postitavad selle. Ühe erinevusega – kommentaar ei ilmu koheselt lehele, vaid satub modereerimise ootejärjekorda. Postitajat informeerib sellest vastav teade, mis toob ära järjekorra pikkuse ja kirjutatud kommentaari ligikaudse läbivaatamisaja. „Präänikuna“ leiab teate alt lühiankeedi, millesse parooli ja emailiaadressi sisestamisel luuakse konto ning lubatakse liitumise järel kommentaari eelisjärjekorras menetleda. Pärast konto loomist pakutakse jällegi „präänikut“ – identifitseeri end ja postitus ilmub erilise rõhutusega! (Vt skeemi lisas nr 1.)

Keskmise taseme kasutaja meenutab võimalustelt praeguseid Eesti Päevalehe kasutajaid. Tegu on registreerunud kasutajaga, kes on liitumisel valinud parooli ja andnud oma emailiaadressi. Anonüümsetest kommenteerijatest eristab registreerunud kasutajat kommentaari silmapilkne ilmumine leheküljele. Sarnaselt anonüümsete kommenteerijatega ilmub iga postitamise järel pakkumine enda identifitseerimiseks ID-kaardiga või muul usaldusväärsel moel², misjärel kommentaar saaks leheküljel erilisel rõhutatud. (Vt skeemi lisas nr 1.)

Kõige kõrgema taseme kasutaja on nn identifitseeritud kasutaja ehk inimene, kelle konto on usaldusväärsel moel seotud kindla isikuga. Erinevus kõigest registreerunud kasutajast on eriline rõhutus, millega kommentaarid leheküljele ilmuvad (esiletõusev taustavärv vms). Identifitseeritud kasu-

2 Ühekordne; andmed seostatakse püsivalt kasutajakontoga.

tajale garanteeritakse veel üks eelis, mis vajab vähe pikemat lahtiseletamist.

Nimelt – „tundlike“ teemade puhul (rasked kuriteod, ohvriterohked liiklusõnnetused, sügavalt inimeste eraelu puudutavad teemad jt) võiks eelmodereerimist laiendada registreerunud kasutajate-nigi. Artikli juures oleks vastav märke ja koheselt ilmuks ainult identifitseeritud kasutajate kommentaarid. Kindla artikli kommentaaride loetavuse, kommentaaride lisamise kiiruse profiili ning sobimatust kommentaarist teatamise profiili põhjal annaks luua süsteemi, mis kommentaarisaba ohumärkide ilmnmisel automaatselt eelmodereeritavaks muudab (või vastupidi).

Tavalise registreerunud kasutaja meelitamiseks enda identifitseerimisele saab rakendada teisigi eeliseid, näiteks nende esitatud küsimuste eelisjärjekorras esitamine *online*-intervjuude korral ja muu selline. Kommentaaride rõhutamise toimimine vajab katsetamist – kas pakub kasutajaskonnale huvi või mitte. Üks ahvatlev variant oleks identifitseeritud kasutajate kommentaaride kuvamine enne kõiki teisi kommentaare³ või artikli juures (st suurema nähtavuse pakkumine).

Olgu ülevaate huvides kirjeldatu ka tabeli kujul toodud:

Aste / kasutajatase	I - identifitseeritud kasutaja	II - registreerunud kasutaja	III - anonüümne kasutaja
Astme saavutamise eeldus	Kasutajakonto loomine ja reaalse isikuga sidumine (ID-kaart, pangalink vms).	Kasutajakonto loomine ja emailiaadressiga sidumine.	<i>Puudub.</i>
Kommentaar tavateemas	Ilmub koheselt. Leheküljel eristub selgelt teistest kommentaaridest.	Ilmub koheselt.	Vaadatakse läbi - üldises järjekorras.
Kommentaar eelmodereeritavas teemas	Ilmub koheselt. Leheküljel eristub selgelt teistest kommentaaridest.	Vaadatakse läbi - eelisjärjekorras.	Vaadatakse läbi - üldises järjekorras.

Küsitavaks võib osutada kahe registreerunud kasutajate klassi olemasolu, ent see on kasutajaskonna säilitamise huvides möödapääsmatu – vahetaseme (II aste) puudumine ja kohe ID-kaardiga enda tuvastamise nõudmine on liiga suur samm nii psühholoogiliselt kui kasutusmugavuse osas (ID-kaart ei pruugi käepärast olla jms).

3 Selline lahendus nõuab alamkommentaaride lisamise võimaldamist nagu EPLi mudelis, et mitte lõhkuda kasutajatevahelist arutelu.

Lisa 1

Kommentaari töötlemine esitletavas mudelis

